

Förstörandelagen

– information om lagen (2011:111)
om förstörande av vissa
hälsofarliga missbrukssubstanser

RättsPM 2011:4
Utvecklingscentrum Stockholm
Mars 2011 (uppdaterad september 2018)

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Inledning	4
2.1 Syfte och tillämpningsområde m. m.	4
2.2 Vad avses med missbrukssubstans?	4
2.3 Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket kan begära att en substans klassas som narkotika eller hälsofarlig vara	5
3. Förfarandet enligt förstörandelagen	5
3.1 Kort om ärendets gång	5
3.2 Ärendena handläggs enligt förvaltningslagen	6
3.3 Inga sekretessbestämmelser	6
3.4 Hur inleds ett ärende?	6
3.5 Omhändertagande	7
3.5.1 Omhändertagande enligt 5 § förstörandelagen	7
3.5.2 Omhändertagande efter hävt beslag (7 §)	8
3.5.3 Omhändertagandet gäller omedelbart (8 §)	8
3.5.4 Protokoll och underrättelse (9 §)	8
3.5.5 Prövning av beslut om omhändertagande (10 §)	9
3.6 Förstörande	10
3.6.1 Åklagare beslutar om förstörande (4 §)	10
3.6.2 Förutsättningar för beslut om förstörande (3 och 11 §§)	10
3.6.3 Skyndsamhetskrav (12 § 1 stycket)	12
3.6.4 Formella krav på beslutet (12 § 2 stycket)	12
3.6.5 Åklagaren får anlita biträde av Polis/Tullverket (14 §)	12
3.6.6 Analysbesked från SKL eller Tullverket	12
3.6.7 Yttrande från Folkhälsomyndigheten/Läkemedelsverket (13 §)	12
3.6.8 Utredningen ska kommuniceras	14
3.6.9 Delgivning av beslutet (15 och 16 §§)	14
3.7 Omprövning (17 §)	15
3.8 Domstolsprövning	16
3.8.1 Överklagande (19 §)	16
3.8.2 Forum (20 §)	16
3.8.3 Domstolens handläggning (21 §)	16
3.9 Återlämnande av substansen (24 §)	17
3.10 Faktiskt förstörande (25 §)	17
3.11 Skadestånd (26 §)	18
3.12 Ikraftträdande m. m.	18
4. Handläggning i Cåbra	18
5. Vanliga frågor	19
6. Särskilt utsedda åklagare	19
7. Tullåklagares behörighet	20

Bilaga 1 Wånsmallar	21
Beslut om omhändertagande enligt 7 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser (inklusive protokoll enligt 9 §)	21
Beslut om att fastställa ett omhändertagande enligt 10 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	22
Beslut, enligt 10 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser, om att ett omhändertagande inte ska bestå.....	23
Begäran om yttrande med stöd av 13 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	24
Begäran om biträde vid utredning enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	25
Underrättelse om uppgifter innan ett ärende avgörs enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	26
Beslut om förstörande enligt 11 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser.....	27
Bevis om delgivning	28
Delgivning genom anslag.....	29
Beslut om förstörande enligt 11 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser.....	30
Beslut om att inte förstöra en substans enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	31
Överlämnande av överklagande och yttrande avseende beslut om omhändertagande enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser.....	32
Överlämnande av överklagande och yttrande avseende beslut om förstörande enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	33
Avvisande av överklagande.....	34
Bevis om delgivning	35
Underrättelse om laga kraft enligt 5 § förordningen (2011:133) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	36
Bilaga 2 Flödesschema.....	37

1. Sammanfattning

Denna promemoria handlar om lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser (fortsättningsvis förstörandelagen). Lagen trädde i kraft den 1 april 2011 (prop. 2010/11:4, SFS 2011:111 och SFS 2011:133). Promemorian är uppdaterad i september 2018, främst med hänsyn till förändringarna i förvaltningslagen (SFS 2017:900).

Den 1 januari 2014 slogs Folkhälsoinstitutet (FHI) och Smittskyddsinstitutet samman till en myndighet, Folkhälsomyndigheten. Med anledning därav har följdändringar gjorts i förstörandelagen (SFS 2013:636) och förstörandeförordningen (SFS 2013:911) så att bestämmelserna numera hänvisar till Folkhälsomyndigheten där det tidigare hänvisades till FHI. RättsPM 2011:4 har i denna andra upplaga uppdaterats med hänsyn till detta. Komplettering har även skett med ett avsnitt om vanliga frågor (avsnitt 5) och ett flödesschema, se bilaga 2.

Förstörandelagen i sammandrag:

- Syftet med lagen är att förhindra spridning av farliga substanser som är på väg att klassificeras som narkotika eller hälsofarlig vara.
- I avvaktan på att regeringen beslutar om att förklara en substans som narkotika eller hälsofarlig eller i avvaktan på att beslutet ska träda i kraft, är det till skydd för enskildas liv och hälsa möjligt att omhänderta och förstöra vissa substanser som kan antas komma att användas i missbrukssyfte.
- Polismän och tulltjänstemän ges rätt att *omhänderta* substanser.
- Åklagare får besluta om *förstörande*.
- I ärenden av enkel beskaffenhet får även tullåklagare besluta om förstörande.
- Utredningen och besluten enligt förstörandelagen ska handläggas huvudsakligen enligt förvaltningslagen.
- Åklagarens beslut kan överklagas till allmän domstol.
- I domstol ska ärendelagen tillämpas.

Förstörandelagen är konstruerad på så sätt att det första beslutet som en polisman eller tulltjänsteman kan fatta förutsätter att "det skäligen kan antas" att ett beslut om förstörande kan komma att meddelas (5 §). Ett därefter fattat förstörandebeslut ska bygga på en bedömning av bl.a. om substansen i fråga "kan antas komma" att av regeringen förklaras som narkotika eller hälsofarlig vara (2 §). En ytterligare förutsättning är att substansen på grund av "omständigheterna i det enskilda fallet kan antas vara avsedd att användas" i visst syfte och då komma att orsaka skada eller dödsfall (3 §). Det är alltså fråga om en kedja av förutsättningar och/eller antaganden som ska föreligga samtidigt. Lagstiftningen kan därmed möjligen uppfattas som svår att tillämpa. Utvecklingscentrum Stockholm har därför tagit fram denna promemoria för att närmare informera om lagen och skapa förutsättningar för en enhetlig tillämpning.

Särskilt utsedda åklagare

Alla åklagare och administratörer är på olika sätt berörda av den nya lagen och måste därför ha grundläggande kunskaper om lagen. Även om samtliga åklagare har behörighet att handlägga ärendena har det bedömts angeläget att det finns *en* åklagare på respektive kammare som har möjlighet att fördjupa sig i frågorna och som i första hand hanterar ärendena. På så sätt uppnås bästa möjliga kvalitet, effektivitet och enhetlighet i handläggningen av ärendena.

Cåbra och mallar

Ärenden enligt förstörandelagen hanteras i Cåbra. Mallar finns i Wåns.

Läsanvisning

Redogörelsen i denna promemoria bör läsas tillsammans med lagtexten.

2. Inledning

2.1 Syfte och tillämpningsområde m. m.

Syftet med lagen är att förhindra spridning av farliga substanser som är på väg att klassificeras som narkotika eller hälsofarlig vara.

För att en substans ska kunna förstöras krävs att någon av förutsättningarna i 2 § förstörandelagen är uppfyllda, nämligen:

- a. att substansen har förklarats som narkotika eller hälsofarlig vara i en förordning som ännu inte trätt i kraft (första punkten),
- b. att substansen har förklarats som narkotika enligt en internationell lagstiftning som ännu inte har trätt i kraft (andra punkten) eller
- c. att substansen kan antas komma av regeringen förklararas som narkotika eller hälsofarlig vara (tredje punkten).¹

Polismän och tulltjänstemän ges enligt lagen rätt att *omhänderta* substanser i avvaktan på åklagarens beslut. Åklagare får besluta om *förstörande*. I ärenden av enkel beskaffenhet får även tullåklagare besluta om förstörande. För att substansen ska kunna förstöras krävs, utöver att den faller under tillämpningsområdet, att den kan antas vara avsedd att användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan samt att den då kan komma att förorsaka skada eller dödsfall (mer om detta nedan, avsnitt 3.6.2).

2.2 Vad avses med missbrukssubstans?

Med substans i förstörandelagen avses grundämnen, kemiska föreningar, blandningar och andra beredningar. Med begreppet substans avses inte bara de aktiva beståndsdelarna i den kemiska föreningen, blandningen eller beredningen utan även hela produkten i form av t.ex. tabletter, eller kapslar.²

¹ Prop. 2010/11:4 sid. 62-63.

² Prop. 2010/11:4 sid. 109.

2.3 Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket kan begära att en substans klassas som narkotika eller hälsofarlig vara

Redan inledningsvis kan nämnas att det är Folkhälsomyndighetens uppgift att göra framställningar till regeringen om att en substans ska klassas som narkotika eller som hälsofarlig vara, om det inte rör sig om en läkemedelssubstans³, då är det Läkemedelsverket som begär att substansen ska klassas som narkotika.

3. Förfarandet enligt förstörandelagen

3.1 Kort om ärendets gång

- En substans som faller under förstörandelagens tillämpningsområde kan *omhändertas* av polis/tulltjänsteman.
- Protokoll ska föras över omhändertagandet.
- Omhändertagandet ska anmälas till åklagare som beslutar om fastställande.
- Även åklagare kan omhänderta en substans, det gäller de fall där substansen tidigare har varit i beslag och som åklagaren har hävt.
- Åklagarens beslut kan överklagas till domstol.
- Åklagaren begär att Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket yttrar sig.
- Åklagaren beslutar i fråga om *förstörande*.
- Åklagarens beslut om förstörande ska delges och kan överklagas till domstol.
- Förvaltningslagen ska tillämpas.
- Sedan förstörandebeslutet vunnit laga kraft kan substansen destrueras.
- Ett förstörandebeslut kan omprövas i vissa situationer.

En polis eller tulltjänsteman som påträffar en substans som faller under förstörandelagens tillämpningsområde kan *omhänderta* substansen. Ett protokoll ska upprättas. En substans kan även omhändertas sedan ett beslag hävts. Ett omhändertagandebeslut är preliminärt och gäller i avvaktan på ett beslut om substansen ska förstöras eller inte. Omhändertagandet ska anmälas till åklagaren (om inte åklagaren själv beslutat om omhändertagandet i samband med att åklagaren har hävt ett beslag). Den som berörs av beslutet om omhändertagande får överklaga åklagarens beslut till domstol.

Efter erforderlig utredning ska åklagaren fatta beslut om substansen ska *förstöras* eller inte. Beslut om förstörande ska delges den som berörs av det och även det beslutet kan överklagas till domstol.

För att utreda om substansen är sådan att den ska förstöras behövs regelmässigt ett analysbesked från NFC eller Tullverkets laboratorium utvisande vilken substans det rör sig om. Vanligtvis behövs även ett yttrande från Folkhälsomyndigheten om att substansen är sådan att den kan antas komma att bli klassificerad som narkotika eller hälsofarlig vara.

³ Läkemedel eller substanser med potentiell medicinsk användning.

När åklagarens eller domstolens beslut om förstörande vinner laga kraft ska Polisen/Tullverket tillse att substansen blir destruerad.

3.2 Ärendena handläggs enligt förvaltningslagen

Ärendena handläggs i huvudsak enligt förvaltningslagen och utifrån de särskilda bestämmelserna i förstörandelagen. I domstol tillämpas ärendelagen.

Ärenden enligt förstörandelagen handläggs alltså inte som brottmål. Reglerna om förundersökning är således inte tillämpliga.

I 18 § förstörandelagen anges uttömmande vilka bestämmelser i förvaltningslagen som ska tillämpas på dessa ärenden. Det gäller bl.a. allmänna regler om myndighetens serviceskyldighet, samverkan, krav på handläggningen, tid för allmän handlings inkommande samt om rätt till tolk och rätt att anlita ombud. När det gäller handläggningen av en fråga om förstörande (inte enbart om omhändertagande) gäller även förvaltningslagens bestämmelser om partsinsyn, om att part har rätt att lämna uppgifter muntligen samt om krav på kommunikering av nya uppgifter i ärendet. Slutligen finns det bestämmelser om hur besluten ska avfattas och om rättidsprövning m.m.

För åklagarna gäller jävsregeln i rättegångsbalken 7 kap. 6 § även i dessa ärenden.

3.3 Inga sekretessbestämmelser

Eftersom ärendena inte är av straffrättslig natur gäller inte de sekretessbestämmelser som normalt tillämpas vid polisens och åklagarnas verksamhet. I förstörandelagen finns inga bestämmelser om sekretess.⁴

Eventuell personuppgiftsbehandling ska ske med stöd av bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning (GDPR).

3.4 Hur inleds ett ärende?

Ett ärende enligt förstörandelagen kan inledas på två olika sätt. Den ena situationen är att polisen eller en tulltjänsteman påträffar och omhändertar en substans som kan antas vara en sådan substans som skulle kunna falla under förstörandelagen. Den andra situationen är när en polismyndighet, Tullverket eller en åklagare häver ett beslag av en substans som ännu inte är klassad som narkotika, och beslutar att substansen i stället ska omhändertas.

Enligt uppgifter från Polisen och Tullverket kommer den vanligaste situationen sannolikt att vara den att substansen först har varit i beslag.

⁴ Prop. 2010/11:4 sid. 79.

3.5 Omhändertagande

3.5.1 Omhändertagande enligt 5 § förstörandelagen

- Substansen måste vara tillgänglig och det ska skäligen kunna antas att ett beslut om förstörande kan komma att meddelas.

För att en polis eller en tulltjänsteman ska kunna omhänderta en substans krävs att substansen är fysiskt tillgänglig så att den utan någon ytterligare åtgärd kan tas om hand. Inga tvångsmedel får således användas.

En förutsättning för att omhänderta en substans med stöd av 5 § förstörandelagen är vidare att det skäligen kan antas att ett beslut om förstörande kan komma att meddelas. I propositionen⁵ anges följande

... dels att det skäligen kan antas att substansen är av det slag som anges i 2 och 3 §§, dels att omständigheterna i övrigt är sådana att det finns skäl att anta att beslut om förstörande kommer att meddelas. Beviskravet ”skäligen kan antas”, som motsvarar vad som krävs bl.a. för beslag i brottmål, är förhållandevis lågt. Det är tillräckligt att det finns objektiva skäl som talar för att ett beslut om förstörande kan komma att meddelas, men polismannen eller tulltjänstemannen behöver inte göra någon närmare bedömning av substansen eller av sannolikheten för att den kommer att förstöras. Om det skäligen kan antas att beslut om förstörande kommer att meddelas får alltså polismannen eller tulltjänstemannen omhänderta substansen i avvaktan på åklagarens beslut. Det har ingen betydelse om substansen påträffas under en utredning av brott, i samband med ingripanden mot ordningsstörningar, vid gränskontroll eller i något annat sammanhang.

Vid ett omhändertagande enligt 5 § förstörandelagen får polisen eller tulltjänstemannen (enligt 6 § förstörandelagen) hålla förhör med den som innehar substansen, annan som är närvarande när substansen påträffas samt ägare, avsändare eller mottagare av substansen. Uppräkningen på dem som får höras är uttömmande. Om den som ska höras inte vill uttala sig får inget tvång utövas. Syftet med förhöret ska vara att utreda om det finns förutsättningar för ett omhändertagande. I förhöret bör därför framförallt utredas i vilket syfte personen innehade substansen, dennes personuppgifter och om någon annan är ägare till substansen. För det fall det finns en utpekad ägare som inte är närvarande vid omhändertagandet kan det bli aktuellt att höra denne per telefon. Förhör kan hållas endast i omedelbar anslutning till ingripandet och det finns enligt 6 § förstörandelagen inte något stöd för att hålla förhör i efterhand.

⁵ Prop. 2010/11:4 sid. 112.

3.5.2 Omhändertagande efter hävt beslag (7 §)

- När ett beslag av en substans ska hävas måste det övervägas om substansen kan omhändertas enligt förstörandelagen.

När en åklagare eller annan förundersökningsledare häver ett beslag av en substans av det skälet att substansen inte utgör narkotika eller hälsofarlig vara, finns det möjlighet att i stället omhänderta substansen enligt förstörandelagen. Samma förutsättningar gäller som vid ett omhändertagande utan föregående beslag, dvs. det ska skäligen kunna antas att ett beslut om förstörande kan komma att meddelas. Eftersom substansen fanns i beslag är den också tillgänglig.

Den som häver ett beslag av en substans som efter analys inte visar sig vara narkotika eller hälsofarlig vara bör således överväga om det kan vara fråga om en substans som faller under förstörandelagen. Om det framgår av analysbeskedet att substansen har kemiska likheter med redan klassade substanser, torde det ofta finnas skäl att omhänderta substansen och utreda saken vidare enligt förstörandelagen. Vidare beträffande analysbesked, se nedan avsnitt 3.6.6.

Om rätten häver ett beslag av en substans som kan falla under förstörandelagen får en åklagare också besluta att omhänderta den.

3.5.3 Omhändertagandet gäller omedelbart (8 §)

Ett beslut om omhändertagande gäller omedelbart och substansen ska tas i förvar (8 § förstörandelagen). Substansen ska alltså tas i förvar på samma sätt som ett beslagtaget föremål. Genom förvarstagandet övergår vårdplikten till den förvarande myndigheten, dvs. Polisen eller Tullverket.

3.5.4 Protokoll och underrättelse (9 §)

Protokoll ska föras över omhändertagandet och det ska upprättas i omedelbar anslutning därtill. Protokollet ska upprättas av den som omhändertagit substansen dvs. även av åklagare när det är åklagare som efter hävt beslag omhändertagit en substans.

Protokollet ska tjäna som underlag för åklagarens prövning av polisens eller tulltjänstemannens beslut om omhändertagande. Protokollet ska också tjäna som underlag vid en ev. domstolsprövning.

Av protokollet ska det framgå vad som omhändertagits, vem som fattat beslutet, grunden för beslutet, vem eller vilka som omhändertagandet berör, vem eller vilka som varit närvarande vid omhändertagandet, tidpunkt för omhändertagandet och övriga omständigheter vid omhändertagandet. Om omhändertagandet avser en substans som tidigare varit i beslag kan det under övriga omständigheter vid omhändertagandet lämpligen anges de omständigheter vid beslagtagandet som är relevanta vid prövning enligt förstörandelagen. Det kan vara uppgifter som tar sikte på äganderätten och vilka som var närvarande när substansen påträffades liksom uppgifter om

hur och var den påträffades till stöd för bedömningen om substansen är avsedd att användas för missbruk. Uppgifter från förundersökningen gällande substansens skadlighet är också intressanta.

Protokollet ska överlämnas till den eller dem som berörs av beslutet. Den som berörs av beslutet är den från vilken substansen har omhändertagits. Om det är känt att någon annan berörs av beslutet, som t.ex. ägare av substansen, ska även denne underrättas. Åklagarnas beslut om omhändertagande och protokollet kommer, enligt mallen i Wåns, att finnas i samma handling. Handlingen ska skickas som underrättelse till den eller dem beslutet berör, tillsammans med upplysning om att denne/de har rätt att klaga till domstol och kan begära överprövning. Denna underrättelse behöver inte delges utan kan skickas med vanlig post. Ett polisbeslut eller tullbeslut om omhändertagande får inte överklagas eftersom det alltid ska prövas av åklagare. Åklagarens beslut om att polisens/tullens omhändertagande ska bestå kan istället överklagas.

3.5.5 Prövning av beslut om omhändertagande (10 §)

- Polisens omhändertagandebeslut (inkl. protokoll) ska skyndsamt anmälas till åklagare. Detta ska ske under normal kontorstid.
- Åklagaren ska omedelbart ta ställning till om beslutet ska fastställas eller inte. Beslutet ska fattas så snabbt som möjligt, men behöver inte fattas utanför ordinarie tjänstetid.

Ett beslut om omhändertagande som har fattats av någon annan än en åklagare ska skyndsamt anmälas till åklagaren, som omedelbart ska pröva om omhändertagandet ska bestå. Åklagarens beslut ska vara skriftligt och, om omhändertagandet fastställs, innehålla de skäl som beslutet grundas på.

Att åklagaren ”omedelbart” ska ta ställning i saken innebär inte att beslut måste fattas utanför ordinarie tjänstetid. Beslutet ska dock fattas så snabbt som möjligt⁶. I konsekvens med detta bör Polisen/Tullverket inte heller anmäla omhändertaganden till åklagaren under jourtid.

Anmälan kan ske genom att protokollet och övriga handlingar som analysbesked och förhørsanteckningar överlämnas till åklagaren.

Om åklagaren inte anser att det finns skäl för omhändertagande ska åklagaren besluta att omhändertagandet inte ska bestå. I dessa fall ska substansen återlämnas. Om åklagaren inte fastställer ett beslut om omhändertagande ska Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket underrättas om detta (2 § förordningen till förstörandelagen).

Den som berörs av beslutet ska underrättas om det och om möjligheten till omprövning och överklagande. Protokollet över omhändertagandet ska fogas till beslutet. Underrättelsen behöver inte delges utan kan skickas med post.

⁶ Prop. 2010/11:4 sid. 115.

3.6 Förstörande

- Åklagaren får besluta om förstörande om förutsättningarna enligt 3 § förstörandelagen är uppfyllda, dvs. det ska vara fråga om en substans som på grund av omständigheterna i det enskilda fallet kan antas vara avsedd att användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan och då kan komma att förorsaka skada eller dödsfall.
- Det krävs också att åklagaren har beslutat om eller fastställt ett omhändertagande.
- Ett beslut om förstörande ska fattas så snart det kan ske.
- Det måste vara utrett vilken kemisk substans det är fråga om.
- Folkhälsomyndigheten och Läke-medelsverket ska yttra sig i frågan om substansen är av sådant slag som anges i 2 §, om åklagaren begär det.
- Innan beslut fattas om förstörande ska kommunikering ske med den/dem som beslutet berör.
- Åklagarens beslut i fråga om förstörande ska vara skriftligt.

3.6.1 Åklagare beslutar om förstörande (4 §)

Beslut om förstörande fattas av en åklagare. Om ärendet är av enkel beskaffenhet får även tullåklagare fatta sådana beslut (se vidare avsnitt 6).

3.6.2 Förutsättningar för beslut om förstörande (3 och 11 §§)

För att en substans ska kunna förstöras krävs, utöver att den faller under tillämpningsområdet, att den kan antas vara avsedd att användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan samt att den då kan komma att förorsaka skada eller dödsfall.

Att substansen är avsedd för missbruk (berusning eller annan påverkan) ska alltså utredas i det enskilda fallet. För att bedöma detta är omständigheterna vid påträffandet av substansen relevanta. I förarbetena anges följande angående vad som kan vara en missbrukssubstans.⁷

En substans som marknadsförs som ett berusningsmedel får normalt anses uppfylla kraven i fråga om berusningseffekt. Detsamma torde gälla en substans som tidigare har visat sig ge sådana effekter. Det räcker emellertid inte att substansen i sig kan ha berusningseffekt. Det krävs även en bedömning med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet att substansen kan antas vara avsedd att brukas för att uppnå berusning. Utgångspunkten för den bedömningen kan bl.a. vara i vilken situation substansen har anträffats, på vilket sätt den har levererats, vem som har hanterat den och vad som är känt om mottagare och avsändare i de fall där det är fråga om en försändelse. En utgångspunkt för bedömningen kan också vara de uppgifter kring innehavet som lämnas av den från vilken substansen omhändertagits. Om exempelvis den aktuella substansen påträffats på en plats där missbruk förekommer kan detta tala för att den är avsedd att missbrukas. Ett annat exempel är att substansen påträffats vid en samling eller tillställning med drogpåverkade personer, exempelvis en s.k. ravefest. Ytterligare ett exempel är att substansen har beställts via Internet eller på annat sätt från någon som marknadsför substanser så att de framstår som alternativ till förbjudna ämnen eller varor. Om den aktuella substansen

⁷ Prop. 2010/11:4 sid. 110-111.

däremot anträffats hos ett företag som i sin yrkesverksamhet legitimt hanterat sådana torde det sällan finnas grund för att anta att substansen varit avsedd att missbrukas på det sätt som lagen förutsätter för förstörande. Motsvarande torde gälla när substanser hanteras av t.ex. sjukhus eller myndigheter.

Att substansen är av sådan beskaffenhet att den – generellt sett – kan komma att förorsaka skada eller dödsfall ska Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket lämna uppgift om i sitt yttrande till åklagaren (se nedan). I propositionen anges följande beträffande vad som avses med ”skada”.⁸

Med skada avses här personskada. Både direkta skador och indirekta skador som kan bli följden av att substansen används omfattas. Skador kan uppstå på olika sätt. Direkta skador kan bestå i bl.a. toxikation på grund av att substansen har feldoserats eller intagits tillsammans med t.ex. dryck eller läkemedel som förstärker effekten. Även skada i form av psykisk ohälsa ska beaktas. Till indirekta skador bör räknas olyckshändelser och våld som direkt kan hänföras till användningen av substansen. Som exempel kan nämnas att personen får hallucinationer och under inflytande av dessa skadar sig själv eller angriper andra eller att vederbörande under inflytande av substansen försöker ta sitt eller andras liv. Även risken för att någon oavsiktligt dör ska beaktas. Sådan risk kan framför allt föreligga om substansen tidigare har orsakat dödsfall eller om den är känd för att vara svärdoserad och därigenom kan orsaka dödsfall.

Beslutet om förstörande ska ha föregåtts av ett omhändertagandebeslut som fattats av åklagare eller har fastställts av åklagaren. Det finns inget som hindrar att åklagaren samtidigt fattar ett beslut om omhändertagande alt. fastställer ett omhändertagande och beslutar om förstörande, om ärendet är tillräckligt utrett. Så kan t.ex. vara fallet om analys av substansen har gjorts och det då visar sig att regeringen redan har beslutat att klassificera substansen som narkotika i en förordning som ännu inte trätt i kraft.

I 11 § andra stycket förstörandelagen finns det också en bestämmelse om att åklagaren får fatta beslut om förstörande även i de situationer där en förordning som förklarar den aktuella substansen som narkotika eller hälsofarlig vara har trätt i kraft under den tid som ärendet pågått.

I sista stycket av 11 § förstörandelagen finns en uttrycklig bestämmelse om att beslut om förstörande också kan fattas om ägaren till substansen är okänd.

Att ett omhändertagandebeslut har överklagats utgör inte hinder mot att fatta beslut om förstörande eftersom det rör sig om två olika frågor.

⁸ Prop. 2010/11:4 sid. 111.

3.6.3 Skyndsamhetskrav (12 § 1 stycket)

- Ärenden enligt förstörandelagen bör hanteras med förtur.

Åklagaren ska fatta beslut om förstörande så snart det kan ske. Beslutet ska fattas så snart det finns ett komplett underlag i form av protokoll, analysbesked, eventuella yttranden och andra uppgifter.

3.6.4 Formella krav på beslutet (12 § 2 stycket)

Beslutet ska vara skriftligt. Det ska framgå om substansen ska förstöras eller inte och vilka skäl beslutet grundas på. Det ska dessutom anges från vem substansen omhändertagits och annan som berörs av beslutet och möjligheterna till att begära omprövning och överklaga.

3.6.5 Åklagaren får anlita biträde av Polis/Tullverket (14 §)

Förutom frågan om substansen faller under lagens tillämpningsområde kan utredning även behövas angående vem som var i besittning av eller ägde substansen när den omhändertogs och om vad substansen skulle användas till. För denna utredning får åklagare begära biträde av Polisen eller Tullverket. När förhör ska hållas ska vissa angivna bestämmelser i rättegångsbalken tillämpas. Inte heller här finns det möjlighet att använda några tvångsmedel. Om åklagaren begär biträde med förhör får förhör hållas med envar som kan antas lämna upplysningar av betydelse för utredningen. Detta är således en vidare krets av personer än de personer som polis får förhöra i samband med det initiala omhändertagandet.

3.6.6 Analysbesked från NFC eller Tullverket

- Den kemiska substansen måste vara identifierad.

För att beslut om förstörande av en substans ska kunna ske måste det vara utrett vilken substans det är fråga om. Ett analysbesked är således nödvändigt. Innan yttrande inhämtas från Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket måste det vara klart vilken substans det är fråga om.

När det gäller nya substanser förekommer det att NFC/Tullverket inte har någon så kallad referenssubstans. En referenssubstans krävs vanligen för att en substans ska kunna identifieras. Om referenssubstans saknas kan åklagaren begära att det görs en så kallad strukturutredning. Innan en sådan utredning begärs bör åklagaren ta kontakt med laboratoriet.

Om det inte kan fastställas vilken kemisk substans det är frågan om bör åklagaren överväga om omhändertagandet ska bestå.

3.6.7 Yttrande från Folkhälsomyndigheten/Läkemedelsverket (13 §)

Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket ska, om åklagaren begär det, yttra sig över om substansen är av sådant slag att den faller under tillämpningsområdet i 2 § förstörandelagen. Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket bör även yttra sig över om substansen – generellt sett – kan komma att medföra skada eller dödsfall, se avsnitt 3.6.2. Det bör tydligt anges i begäran om yttrande vad yttrandet ska avse. Yttrande behöver inte inhämtas om åklagaren känner till vad som gäller för substansen.

Läkemedelsverket ansvarar för läkemedelssubstanser och Folkhälsomyndigheten för övriga substanser. Det kan många gången vara svårt för åklagaren att veta vilken av myndigheterna som har ansvaret för en viss substans. Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket har därför kommit överens om att åklagare kan begära yttrande enbart från Folkhälsomyndigheten om det inte är uppenbart att substansen faller inom Läkemedelsverkets område. Om Folkhälsomyndigheten anser att det bör vara Läkemedelsverket som ska yttra sig, kommer Folkhälsomyndigheten att överlämna begäran om yttrande till Läkemedelsverket för handläggning.

Folkhälsomyndigheten respektive Läkemedelsverket ska alltså svara på frågan om substansen är av sådant slag som anges i 2 § förstörandelagen. Om substansen har klassificerats som narkotika eller hälsofarlig vara i en förordning som ännu inte trätt i kraft behövs normalt inget yttrande. Oftast behövs inte heller något yttrande i de fall där Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket har begärt att en substans ska förklaras som narkotika eller hälsofarlig vara hos regeringen eller om någon av myndigheterna redan har avgett ett yttrande om substansen med innebörd att myndigheten avser att begära substansen klassificerad i ett annat ärende och substansen är föremål för utredning hos myndigheten. Förutsättningen för att åklagaren inte ska begära ett yttrande i dessa situationer är att åklagaren känner till vad som gäller för substansen. Det kan därför vara lämpligt att innan yttrande begärs kontrollera på Folkhälsomyndighetens och Läkemedelsverkets hemsidor (www.folkhalsomyndigheten.se och www.lakemedelsverket.se), vilken information som finns om den aktuella substansen. Relevant information kan i dessa fall skrivas ut från hemsidan och dokumenteras i åklagarakten. Vid tveksamhet om vad som gäller för aktuell substans bör yttrande inhämtas.

På Folkhälsomyndighetens hemsida finns en lista över substanser som är under utredning (www.folkhalsomyndigheten.se).

Läkemedelsverket publicerar sina yttranden enligt förstörandelagen på sin hemsida (www.lakemedelsverket.se).

I den mån det är möjligt och bedöms lämpligt kan åklagarens begäran om yttrande skickas elektroniskt till Folkhälsomyndighetens mejladress forstorandelagen@folkhalsomyndigheten.se eller Läkemedelsverkets mejladress registrator@mpa.se.

Åklagaren ska i sin begäran om yttrande ange inom vilken tid yttrandet ska ha inkommit till åklagaren. Utvecklingscentrum Stockholm rekommenderar att yttrande i normalfallet ska ha inkommit inom två veckor.

När Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket ska yttra sig i dessa ärenden ska myndigheten enligt 22 § förstörandelagen så snart det kan ske ta ställning till om det finns skäl att ansöka hos regeringen om att substansen ska förklaras som narkotika eller hälsofarlig vara. Ställningstagandet ska alltså ske skyndsamt men det finns ingen fastställd tidsgräns för när så ska ske.

Om Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket har lämnat ett yttrande till åklagaren ska myndigheten enligt 23 § förstörandelagen skyndsamt underrätta åklagaren om ändrade förhållanden som kan påverka ett beslut enligt förstörandelagen. Detta kan t.ex. gälla om myndigheten beslutat att inte begära att en substans ska förklaras som narkotika eller hälsofarlig vara eller om regeringen har svarat nekande på en sådan framställan. Om ärendet är föremål för domstolsprövning ska åklagaren, enligt samma paragraf, i sin tur skyndsamt överlämna en kopia av underrättelsen till domstolen.

3.6.8 Utredningen ska kommuniceras

Innan åklagare fattar beslut om att förstöra en substans ska den utredning som tillförts ärendet kommuniceras med den eller de som berörs av beslutet (25 § förvaltningslagen). Åklagaren beslutar hur kommunikeringen ska ske. Vanligtvis bör handlingarna i ärendet skickas till den eller de som beslutet kommer att beröra med en hänvisning till att beslut om förstörande efter viss tid kan komma att fattas. I förvaltningslagen anges vissa undantagssituationer när kommunikering inte behöver ske. Om den som beslutet avser är okänd kan självfallet inte heller någon kommunikering äga rum.

3.6.9 Delgivning av beslutet (15 och 16 §§)

Den som berörs av beslutet om förstörande ska delges beslutet. Om åklagaren beslutar att inte förstöra en substans behöver beslutet inte delges.

Det kan finnas flera personer som berörs av beslutet.⁹ Det kan t.ex. förekomma att substansen påträffas hos en person och att en annan person uppger sig vara ägare av substansen. I dessa situationer ska flera personer delges beslutet. Den som hävdar rätt till substansen får normalt anses berörd.

Delgivning ska ske enligt delgivningslagen.

Om ett försök till delgivning enligt delgivningslagen har misslyckats eller ett delgivningsförsök bedöms vara utsiktslöst och värdet kan antas vara mindre än en tiondel av prisbasbeloppet får delgivning ske genom att beslutet anslås hos åklagaren.

Ett försök till delgivning har misslyckats om t.ex. mottagaren inte bekräftar mottagandet av beslutet när det sänts till honom eller henne per post.¹⁰ Det

⁹ Prop. 2010/11:4 sid. 118.

¹⁰ Prop. 2010/11:4 sid. 119.

krävs alltså inte att alla former av delgivning prövas innan det förenklade förfarandet får användas.

Med värde avses substansens faktiska värde, inte det belopp som den berörde kan ha betalat för den på en illegal marknad. Om det t.ex. är fråga om ett läkemedel eller en kemisk substans som har ett legalt marknadsvärde i det land från vilket det har införts bör beslutsfattaren kunna utgå från det värdet.¹¹

Om delgivning per post med delgivningskvitto misslyckas måste åklagaren således bedöma värdet av det som ska förstöras. Om värdet av substansen är lägre än en tiondel av prisbasbeloppet kan alltså den förenklade regeln om delgivning genom att beslutet anslås tillämpas. Om värdet är högre än en tiondel av prisbasbeloppet måste delgivning ske, enligt delgivningslagen, t.ex. genom stämmingsman.

Om det inte finns någon känd ägare till substansen och inte heller någon annan som berörs av beslutet ska åklagaren också anslå beslutet. Det ska då anges en viss tid, minst en månad, under vilken tid den som vill framställa anspråk har möjlighet att göra det. Om något anspråk inte framställs vinner beslutet laga kraft. Anslåendet är i detta fall inte en form av delgivning av beslutet varför delgivning måste ske för det fall någon framställer ett anspråk inom den utsatta tiden. Framställs ett anspråk kan det föranleda omprövning av det tidigare beslutet. Den som framställer anspråk kan också överklaga beslutet om tiden för det inte löpt ut.

Underrättelse om beslut om förstörande ska även skickas till Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket enligt 2 § förordningen till förstörandelagen.

3.7 Omprövning (17 §)

Åklagaren ska ändra ett beslut om omhändertagande eller förstörande om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det. Åklagaren ska också ändra sitt beslut om det är uppenbart oriktigt. Ändringen kan ske på eget initiativ av åklagaren eller efter begäran av den som berörs av beslutet. Åklagaren får dock inte ändra beslutet om det är föremål för domstolsprövning eller om frågan avgjorts av domstol.

Som tidigare angetts ska underrättelserna om beslut om omhändertagande och förstörande innehålla hänvisning till vad som gäller för omprövning.

¹¹ Prop. 2010/11:4 sid. 119.

3.8 Domstolsprövning

- Åklagarens beslut om omhändertagande och åklagarens fastställande av ett beslut om omhändertagande får överklagas utan begränsning i tiden.
- Åklagarens beslut om förstörande av substansen får överklagas inom tre veckor från delgivningen av beslutet.
- Överklagandet ska vara skriftligt och ges in till åklagaren.

3.8.1 Överklagande (19 §)

Åklagares beslut om omhändertagande och åklagares beslut om att ett omhändertagande av polis ska bestå får överklagas. Dessa beslut får överklagas utan inskränkning i tid. Detta torde innebära att de kan överklagas ända till dess att dessa preliminära beslut ersatts av ett formligt förstörandebeslut.

Även förstörandebesluten får överklagas. Sådana beslut får överklagas inom tre veckor från delgivningen av beslutet.

Överklagandet ska vara skriftligt och ges in till åklagaren.

När ett överklagande kommer in till åklagaren gällande ett beslut om förstörande ska åklagaren göra en rättidsprövning av om överklagandet har kommit in i rätt tid (45 § förvaltningslagen).

Det ankommer inte på åklagaren att pröva partsbehörighet eller om överklagandet är komplett. Detta är domstolens uppgift. Uppgifterna i överklagandet kan dock ge åklagaren anledning att ompröva sitt beslut enligt 17 § förstörandelagen.

Om åklagaren inte avvisar överklagandet eller omprövar sitt beslut ska beslutet tillsammans med ett eget yttrande och handlingarna i ärendet överlämnas till tingsrätten. I yttrandet bör åklagaren bemöta de ev. invändningar och påståenden som klaganden anger i sitt överklagande. Om åklagaren har synpunkter på hur handläggningen vid domstolen ska gå till ska självfallet även detta anges i yttrandet.

3.8.2 Forum (20 §)

Den tingsrätt inom vars domkrets det överklagade beslutet har fattats är behörig att pröva överklagandet.

3.8.3 Domstolens handläggning (21 §)

Tingsrätten ska handlägga ärendet enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Åklagaren är motpart till den enskilde sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till domstol.

I domstolsärenden är förfarandet normalt skriftligt. Om part begär det ska dock sammanträde hållas.

Avgörandet sker genom beslut. Tingsrättens beslut kan överklagas men. Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska ta upp ärendet till prövning.

Domstolen ansvarar för att ärendet blir så utrett som saken kräver och kan t.ex. begära yttrande från Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket och även begära kompletterande yttrande av åklagaren.

3.9 Återlämnande av substansen (24 §)

En omhändertagen substans ska återlämnas till den från vilken den omhändertagits om åklagaren eller rätten beslutar att ett omhändertagande inte ska bestå eller om åklagaren eller rätten beslutar om att substansen inte ska förstöras.

När en substans ska återlämnas ska den från vilken substansen har omhändertagits underrättas om att den kan hämtas. Underrättelsen ska ske så snart som möjligt. Det ska också anges att om substansen inte hämtas inom viss tid, minst en månad, kommer den att förstöras. Om det är känt att någon annan också berörs av beslutet ska denne underrättas om att omhändertagandet har upphört och till vem substansen kommer att utlämnas. Underrättelsen om att substansen får avhämtas ska delges med berörd person. Det är den myndighet som förvarar substansen som ansvarar för underrättelserna om att substansen får avhämtas, dvs. Polisen eller Tullverket (3 § förordningen till förstörandelagen). Självfallet måste åklagaren dock underrätta Polisen/Tullverket om att ett omhändertagande hävts eller att ett beslut om att inte förstöra en substans har fattats för att Polisen/Tullverket ska kunna fullgöra sin skyldighet.

Domstolen har inte ålagts någon författningsreglerad skyldighet att underrätta Polisen/Tullverket om sina beslut. Åklagaren bör därför åta sig att underrätta Polisen/Tullverket i dessa fall.

3.10 Faktiskt förstörande (25 §)

- Åklagaren ska underrätta den förvarande myndigheten om när ett beslut om förstörande har vunnit laga kraft.

När ett beslut om förstörande har vunnit laga kraft ska den myndighet som förvarar substansen (dvs. Polisen eller Tullverket) tillse att den rent faktiskt förstörs, destrueras. För att detta ska kunna ske krävs att åklagaren underrättar Polisen/Tullverket om att ett förstörandebeslut har vunnit laga kraft (5 § förordningen till förstörandelagen). Utvecklingscentrum Stockholm rekommenderar att åklagaren även inhämtar bevis om laga kraft från domstolen när domstol fattat beslut om förstörande, för vidare befordran till Polisen/Tullverket.

Om den från vilken substansen har omhändertagits begär det eller om den till vilken substansen ska återlämnas inte hämtar den inom angiven tid, får substansen också destrueras. Dessutom får substansen destrueras om vården av substansen är förenad med särskilt höga kostnader eller betydande risker. Denna bestämmelse är avsedd att tillämpas restriktivt men kan avse t.ex. substanser som är extremt farliga för människor och

därför kräver onormala säkerhetsarrangemang eller vars lagring innebär betydande hälsorisker.¹²

3.11 Skadestånd (26 §)

I vissa fall kan den som orsakas sakskada till följd av att en substans har förstörts ha rätt till skadestånd. Detta gäller om åklagaren eller rätten efter förstörande finner att det saknas grund för förstörande eller om en substans har förstörts med stöd av bestämmelsen i 2 § första stycket 3 förstörandelagen, för att substansen kunde antas komma att förklaras som narkotika eller hälsofarlig vara och någon sådan förklaring därefter inte har skett.

Rätt till skadestånd föreligger inte om substansen förstördes för att den som den omhändertagits ifrån begärde det eller om den som substansen skulle ha återlämnats till inte hämtade den inom angiven tid.

Justitiekanslern prövar skadeståndsanspråken.

3.12 Ikraftträdande m. m.

Lagen träder i kraft den 1 april 2011. Lagen tillämpas endast på substanser som omhändertagits för förstörande efter ikraftträdandet. Substansen kan ha beslagt tagits tidigare och om beslaget hävs efter ikraftträdandet kan förstörandelagen bli tillämplig. Har beslaget däremot hävts före ikraftträdande men substansen av något skäl finns kvar i myndighetens vård får omhändertagande enligt förstörandelagen inte ske.¹³

4. Handläggning i Cåbra

- Ärenden enligt förstörandelagen handläggs i Cåbra.
- Bevakningsrutinen i Cåbra bör användas.

Ärendena enligt förstörandelagen ska läggas upp som ”annan talan”, Förstörandeärende, i Cåbra och ges ett eget AM-nummer. Wånsmallarna skapas i Cåbraärendet på samma sätt som vid övriga ärendetyper. Ett antal olika Wånsmallar har tagits fram för olika beslut, begäran om yttrande, delgivning m.m. och de är avsedda att täcka de flesta av de situationer som kommer att uppstå vid tillämpningen av förstörandelagen. Wånsmallarna finns som bilagor till denna promemoria.

När det är åklagaren som häver ett beslag för att sedan omhänderta substansen enligt förstörandelagen ska beslaget först hanteras i sitt AM-nummer och omhändertagandet läggs sedan upp som ett Förstörandeärende i ett nytt AM-nummer. När beslaget avslutas ska det där anges att ”Beslaget hävs för att omhändertas i ett annat ärende, AM-XX-YY.” Innan beslaget hävs måste således ett nytt ärende ha lagts upp vars AM-nummer ska anges när beslaget hävs. På detta sätt säkerställs att det skapa ett nytt ärende och det går också att spåra vad som skett med beslaget.

¹² Prop. 2010/11:4 sid 123.

¹³ Prop. 2010/11:4 sid. 124.

Förstörandeärendet i Cåbra startar med åklagarens omhändertagandebeslut eller med det av Polisen/Tullverket fattade omhändertagandebeslutet. Någon koppling till Dur2 finns inte eftersom det inte är fråga om en förundersökning. Ingen elektronisk överföring till eller från polisen kan för närvarande ske.

Det är viktigt att bevakningsfunktionen i Cåbra används för att hålla reda på de tidsfrister som löper i ärendena (delgivning, laga kraft och begärda yttranden m.m.).

5. Vanliga frågor

En vanlig fråga är vad man ska göra när man från polisen får inlottat ett förstörandeärende där substansen alltjämt är tagen i beslag (alltså inte omhändertagen enligt förstörandelagen) men där substansen har klassificerats som hälsofarlig vara eller narkotika i tiden efter det att beslaget gjordes. I sådana fall är inte förstörandelagen tillämplig, jfr 2 § förstörandelagen. Fråga blir därför om vanlig beslagshantering. Förverkande enligt lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor eller narkotikastrafflagen är inte aktuellt, eftersom substansen inte var klassificerad som hälsofarlig vara eller narkotika vid beslaget; något brott har således inte begåtts. Klassificeringen medför dock att substansen inte lagligen kan hanteras av den från vilket beslaget gjorts eller annan som gör anspråk på substansen utan att denne gör sig skyldig till brott (det förutsätts här att något undantag enligt lagen om (1992:860) kontroll av narkotika eller lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor inte är vid handen). Substansen bör och kan därför förverkas enligt 36 kap 3 § 1 p brottsbalken; det kan antas att substansen på grund av sin särskilda beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan befaras komma till brottslig användning.

En annan vanlig fråga är vad man ska göra när beslut har fattats om omhändertagande av en substans enligt förstörandelagen trots att substansen vid omhändertagandet redan hade klassificerats som narkotika eller hälsofarlig vara. Omhändertagandebeslutet är i sådant fall felaktigt, eftersom förstörandelagen inte är tillämplig i sådant fall, se 2 § förstörandelagen. Beslut bör därför fattas om att häva omhändertagandet. Samtidigt bör dock beslut även fattas om att ta substansen i beslag, för antingen har den varit föremål för brott enligt narkotikastrafflagen eller lagen om förbud mot vissa hälsofarliga substanser (så är fallet om den enskilde hanterat substansen efter att den klassificerats) eller (om den enskilde inte hanterat substansen innan den klassificerades) så bör substansen förverkas med stöd av 36 kap 3 § 1p brottsbalken i enlighet med vad som angivits ovan under första frågan; det kan antas att substansen på grund av sin särskilda beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan befaras komma till brottslig användning. Beslag för förverkande enligt 36 kap 3 § får beslutas om i enlighet med 27 kap 14 a § rättegångsbalken.

För de fall en substans klassificerats först efter att ett förfarande enligt förstörandelagen rätteligen inletts gäller, som tidigare framgått, enligt 11 § förstörandelagen att beslut om förstörande alltjämt får fattas. Beslag enligt 27 kap 14 a § rättegångsbalken och förverkande enligt 36 kap 3 § 1 p brottsbalken torde i sådana fall också vara möjligt.

6. Särskilt utsedda åklagare

Utvecklingscentrum Stockholm och de områdesansvariga överåklagarna rekommenderar att en åklagare per allmän och internationell kammare utses för att handlägga ärendena enligt förstörandelagen. Detta skapar goda förutsättningar för en enhetlig rättstillämpning samtidigt som dialog och informations- och erfarenhetsutbyte mellan dessa åklagare och Utvecklingscentrum Stockholm underlättas. Alla åklagare har dock behörighet att handlägga ärendena enligt förstörandelagen.

Alla åklagare måste ha kännedom om förstörandelagen och veta när den kan tillämpas. I de fall då en åklagare häver ett beslag av en substans som ska omhändertas enligt förstörandelagen, kan det vara lämpligt att den åklagare som häver beslaget också fattar beslutet om att omhänderta substansen. Därefter kan ärendet överlämnas till den särskilt utsedda åklagaren på kammaren, för fortsatt handläggning enligt förstörandelagen.

Omhändertagandebeslut av polis eller tulltjänsteman som ska prövas av åklagare bör lämpligen också handläggas av den särskilt utsedde åklagaren.

På Utvecklingscentrum Stockholms hemsida finns en lista med de särskilt utsedda åklagarna som respektive kammarchef har utsett.

7. Tullåklagares behörighet

I ärenden av enkel beskaffenhet är även tullåklagare behöriga att fatta beslut om förstörande (4 § förstörandelagen). Vad som normalt är att anse som enkel beskaffenhet anges i ÅFS 2011:2.

Bilaga 1 Wånsmallar

Beslut om omhändertagande enligt 7 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser (inklusive protokoll enligt 9 §)

Vad som omhändertagits:	...substans och tidigare beslagsnummer...
Den/de omhändertagandet berör:	...namn alt. okänd...
Tidpunkten för omhändertagandet:	...datum...
Grunden för omhändertagandet:	Det kan skäligen antas att ett beslut om förstörande enligt lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser kommer att fattas avseende den nu aktuella substansen. Substansen ska därför omhändertas.
Övriga omständigheter för omhändertagandet:	...ex. relevanta omständigheter vid beslagstillfället...

Manne Mellson

Beslutet får överklagas till Durums tingsrätt av den som berörs av det. Överklagandet ska vara skriftligt och ges in till åklagaren. Beslutet får överklagas utan begränsning till viss tid.

Beslutet kan också omprövas av åklagare om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det eller om beslutet är uppenbart oriktigt. Åklagaren kan ompröva beslutet på eget initiativ eller efter begäran av den som berörs av beslutet. Omprövning kan dock inte ske om frågan är föremål för domstolsprövning eller har avgjorts av domstol.

Underrättelse till:

- ...Den/de som beslutet rör...
- ...Polis/tull...

Beslut om att fastställa ett omhändertagande enligt 10 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

...Polisen/Tullen... har ...tidpunkt... omhändertagit ...vad som omhändertagits... från ...den som omhändertagandet avser..., enligt bifogat protokoll.

Det kan skäligen antas att ett beslut om förstörande enligt lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser kommer att fattas avseende den nu aktuella substansen. Omhändertagandet ska därför bestå.

Manne Mellson

Beslutet får överklagas till Durums tingsrätt av den som berörs av det. Överklagandet ska vara skriftligt och ges in till åklagaren. Beslutet får överklagas utan begränsning till viss tid.

Beslutet kan också omprövas av åklagare om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det eller om beslutet är uppenbart oriktigt. Åklagaren kan ompröva beslutet på eget initiativ eller efter begäran av den som berörs av beslutet. Omprövning kan dock inte ske om frågan är föremål för domstolsprövning eller har avgjorts av domstol.

Underrättelse till:

- ...Den/de som beslutet rör...
- ...Polis/tull...

Beslut, enligt 10 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser, om att ett omhändertagande inte ska bestå

...Polisen/Tullen... har ...tidpunkt... omhändertagit ...vad som omhändertagits... från ...den som omhändertagandet avser..., enligt bifogat protokoll.

Det finns inte skäl att omhänderta substansen. Omhändertagandet ska därför inte bestå. Substansen ska därmed återlämnas till den från vilken den omhändertagits.

Manne Mellson

Underrättelse till:

- ...Den/de som beslutet rör...
- ...Polis/tull...
- Folkhälsomyndigheten
- Läkemedelsverket

...Folkhälsomyndigheten
och/eller
Läkemedelsverket...

Begäran om yttrande med stöd av 13 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

Åklagaren har ...beslutat att omhänderta/fastställt ett beslut om att omhänderta... en substans då det skäligen kan antas att ett beslut om förstörande av substansen kan komma att meddelas enligt 11 § lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser, se bifogade handlingar.

Yttrandet ska avse

1. om substansen är av sådant slag som anges i 2 § lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser och
2. om substansen är sådan att den kan komma att förorsaka skada eller dödsfall.

Yttrandet ska vara åklagaren tillhanda senast ...DATUM...

Manne Mellson

Följande handlingar bifogas

- Analysbesked från ...SKL/Tullabb...
- Beslut om ...omhändertagande/fastställande av omhändertagande...

...Polis/tull adress...

Begäran om biträde vid utredning enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

I enlighet med 14 § lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser begär åklagaren biträde av [...Polismyndigheten/Tullverket...](#) vid en utredning angående om en omhändertagen substans ska förstöras.

[...Text...](#)

På grund av att ärendet rör egendom som är omhändertagen enligt denna lag ska utredningen bedrivas skyndsamt.

Manne Mellson

...Den/de beslutet berör...

Underrättelse om uppgifter innan ett ärende avgörs enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

Åklagaren har ...Beslutsdatum... ...beslutat att omhänderta/fastställt ett beslut om att omhänderta... en substans då det skäligen kan antas att ett beslut om förstörande av substansen kan komma att meddelas enligt 11 § lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser.

Du får härmed del av de uppgifter som tillförts ärendet och du har nu möjlighet att senast ...Senast datum... yttra dig över dessa. Yttrandet ska lämnas till 1:a ÅKLAGARKAMMAREN I MOLOM.

Åklagaren kan efter detta datum komma att fatta beslut om att substansen ska förstöras.

Manne Mellson

Följande handlingar bifogas
Handlingarna i ärendet.

Beslut om förstörande enligt 11 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

Beslut

...Substansens namn och identifiering t.ex. tidigare beslagsnummer... ska förstöras.

Skäl

Substansen har varit omhändertagen från ...den som omhändertagandet avser + ev. mening om annan som berörs.... Substansen kan antas, på grund av ...ange omständigheterna i det enskilda fallet..., vara avsedd att användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan och kan då komma att förorsaka skada eller dödsfall.

Substansen ...substansen... har [Klicka här för val av förklaradtext](#)

Yttrande har inhämtats från ...Folkhälsomyndigheten/Läkemedelsverket....

...Fritextmöjlighet...

Manne Mellson

Beslutet får överklagas till Durums tingsrätt av den som berörs av det. Överklagandet ska vara skriftligt och ges in till åklagaren. Överklagandet ska ha kommit in till åklagaren inom tre veckor från den dagen då klaganden fick del av beslutet.

Beslutet kan också omprövas av åklagare om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det eller om beslutet är uppenbart oriktigt. Åklagaren kan ompröva beslutet på eget initiativ eller efter begäran av den som berörs av beslutet. Omprövning kan dock inte ske om frågan är föremål för domstolsprövning eller har avgjorts av domstol.

Underrättelse till:

- ...Folkhälsomyndigheten...
- ...Läkemedelsverket...

Bevis om delgivning

Jag har denna dag tagit del av beslut om förstörande
..BESLUTSDATUM..

Datum

Namnteckning

Glöm inte att ange datum för mottagandet.

Detta kvitto skall omgående sändas tillbaka till åklagarmyndigheten.

Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningsman. Postbefordran sker gratis om kvittot återsänds i bifogat svarskuvert.

För vidare upplysningar kan Ni vända Er till expeditionen vid 1:a åklagarkammaren i Molom.

Delgivning genom anslag

Åklagaren har **...BESLUTSDATUM...** fattat bifogat beslut om förstörande.

Beslutet delges genom att denna dag anslås hos åklagaren.

Manne Mellson

Beslut om förstörande enligt 11 § lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

Beslut

...Substansens namn och identifiering t.ex. tidigare beslagsnummer... ska förstöras.

Skäl

Substansen har varit omhändertagen från okänd person. Substansen kan antas, på grund av ...[ange omständigheterna i det enskilda fallet...](#), vara avsedd att användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan och kan då komma att förorsaka skada eller dödsfall.

Substansen ...[substansen...](#) har [Klicka här för val av förklaradtext](#)

Yttrande har inhämtats från ...[Folkhälsomyndigheten/Läkemedelsverket...](#)

...[Fritextmöjlighet...](#)

Beslutet anslås denna dag hos åklagaren. Den som vill göra anspråk på substansen ska senast en månad från denna dag ge sig till känna till åklagarkammaren

Manne Mellson

Beslutet får överklagas till Durums tingsrätt av den som berörs av det. Överklagandet ska vara skriftligt och ges in till åklagaren. Överklagandet ska ha kommit in till åklagaren inom tre veckor från den dagen då klaganden fick del av beslutet.

Beslutet kan också omprövas av åklagare om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det eller om beslutet är uppenbart oriktigt. Åklagaren kan ompröva beslutet på eget initiativ eller efter begäran av den som berörs av beslutet. Omprövning kan dock inte ske om frågan är föremål för domstolsprövning eller har avgjorts av domstol.

Underrättelse till:

- ...[Folkhälsomyndigheten...](#)
- ...[Läkemedelsverket...](#)

Beslut om att inte förstöra en substans enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

Beslut

...Substansens namn och identifiering t.ex. tidigare beslagsnummer... ska inte förstöras. Omhändertagandet ska därför inte längre bestå. Substansen ska återlämnas till den från vilken den omhändertagits.

Skäl

...Åklagaren/Polisen/Tullen... har ...tidpunkt... omhändertagit substansen från från ...den som omhändertagandet avser + ev. mening om annan som berörs....

Utredningen ger inte stöd för att förutsättningarna i ...2 eller 3... § lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser är uppfyllda. Det finns därför inte skäl för att förstöra substansen.

...Fritextmöjlighet...

Manne Mellson

Underrättelse till:

- ...Den/de som beslutet rör...
- ... Polis/tull...
- ...- Folkhälsomyndigheten...
- ...- Läkemedelsverket...

Durums tingsrätt

Box 88888
222 22 DURUM

Överlämnande av överklagande och yttrande avseende beslut om omhändertagande enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

...Namn... har överklagat ...mitt/åklagarens... beslut ...datum... om att ...omhänderta en substans /ett beslut om omhändertagande av en substans ska bestå... enligt lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser.

Överklagandet har inte medfört att jag funnit skäl att ändra ...mitt/åklagarens... beslut.

...åklagarens yttrande...

Ärendet kan enligt min mening avgöras på handlingarna.

Manne Mellson

Handlingarna i ärendet bifogas.

Durums tingsrätt

Box 88888
222 22 DURUM

Överlämnande av överklagande och yttrande avseende beslut om förstörande enligt lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

...Namn... har överklagat ...[mitt/åklagarens...](#) beslut ...[datum...](#) om att förstöra en substans enligt lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser.

Överklagandet har kommit in i rätt tid.

Överklagandet har inte medfört att jag funnit skäl att ändra ...[mitt/åklagarens...](#) beslut.

...[åklagarens yttrande...](#)

Ärendet kan enligt min mening avgöras på handlingarna.

Manne Mellson

Handlingarna i ärendet bifogas.

Avvisande av överklagande

Du har överklagat beslutet ...datum... att förstöra substansen ...**Substansens namn**.... Du delgavs beslutet ...datum.... Ett överklagande ska ha kommit in till åklagaren inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Ditt överklagande inkom till åklagaren ...datum.... Överklagandet har därmed inte inkommit i rätt tid varför överklagandet avvisas.

Manne Mellson

Bevis om delgivning

Jag har denna dag tagit del av beslut om avvisning av överklagande
..BESLUTSDATUM...

Datum

Namnteckning

Glöm inte att ange datum för mottagandet.

Namnförtydligande

Detta kvitto skall omgående sändas tillbaka till åklagarmyndigheten.

Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningsman. Postbefordran sker gratis om kvittot återsänds i bifogat svarskuvert.

För vidare upplysningar kan Ni vända Er till expeditionen vid 1:a åklagarkammaren i Molom.

Underrättelse om laga kraft enligt 5 § förordningen (2011:133) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser

Bifogat beslut enligt 11 § lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser har ...datum... vunnit laga kraft.

Manne Mellson

Bilaga2

